15 -ാം കേരള നിയമസഭ

14 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 3019 **07-10-2025 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്**

വന്യജീവികളുടെ ആക്രമണങ്ങൾക്ക് നൽകുന്ന നഷ്ടപരിഹാരം

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ. യു. എ. ലത്തീഫ്		ശ്രീ. എ. കെ. ശശീന്ദ്രൻ (വനം-വന്യജീവി വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	സംസ്ഥാനത്ത് വന്യജീവികളുടെ ആക്രമണം മൂലം മനുഷ്യർക്ക് ഉണ്ടാകുന്ന പരിക്ക്, ക്ഷതം, മരണം എന്നിവയ്ക്ക് വനം വകുപ്പ് നഷ്ടപരിഹാരമായി എന്തൊക്കെ ധനസഹായങ്ങളാണ് നൽകുന്നത്; വ്യക്തമാക്കാമോ;	(എ)	മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷം മൂലമുള്ള കഷ്ടനഷ്ടങ്ങൾക്ക് വനം വകുപ്പ് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുന്നത് 1980-ലെ കേരള റൂൾസ് ഫോർ പേയ്മെൻ്റ് ഓഫ് കോമ്പൻസേഷൻ ടു വിക്ടിംസ് ഓഫ് അറ്റാക്ക് ബൈ വൈൽഡ് ആനിമൽസ് പ്രകാരമാണ്. ഇതിൻ്റെ ഭാഗമായുള്ള 05/04/2018-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 17/2018/വനം, 25/10/2022-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം 50/2022/വനം, 20/01/2024-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 3/2024/വനം എന്നിവ പ്രകാരമാണ് മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ പരിക്കേറ്റവർക്കും മരണമടയുന്നവരുടെ ആശ്രിതർക്കും നിലവിൽ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിവരുന്നത്. ടി ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരം ജീവഹാനി സംഭവിക്കുന്ന വ്യക്തികളുടെ നിയമപരമായ അവകാശികൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിക്കുന്നത് 10 ലക്ഷം രൂപയാണ്. വനത്തിന് പുറത്ത് വച്ച് സംഭവിക്കുന്ന പാമ്പുകടി, തേനീച്ച, കടന്നൽ എന്നിവയുടെ കുത്ത് എന്നിവ മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ജീവഹാനിക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി രണ്ടു ലക്ഷം രൂപയും നൽകി വരുന്നു. സ്ഥായിയായ അംഗവൈകല്യം സംഭവിക്കുന്നവർക്ക് 2 ലക്ഷം രൂപയും പരിക്ക് ഏൽക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്ക് ചികിത്സയ്ക്ക് ചെലവാകുന്ന തുക പരമാവധി 1 ലക്ഷം വരെയും നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിച്ചുവരുന്നു. പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാരുടെ കാര്യത്തിൽ ചികിത്സാ ചെലവ് മുഴുവനായും അനുവദിച്ചു വരുന്നു. സ.ഉ. (കൈ) നം. 02/2015/വനം തീയതി 08/01/2015 പ്രകാരം കൃഷി നാശത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകി വരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ഒരു സംസ്ഥാന സവിശേഷ ദുരന്തമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതിനെത്തുടർന്ന് സ.ഉ.(സാധാ) നം. 304/2025/DMD തീയതി 09/05/2025 പ്രകാരം മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന നാശനഷ്ടങ്ങൾക്ക്

			ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവിന് 7.03.2024 തീയതി മുതൽ മുൻകാല പ്രാബല്യം അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവ് പ്രകാരം മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന മരണം, പരിക്ക് എന്നിവയ്ക്ക് അനുവദനീയമായ നഷ്ടപരിഹാര തുകയുടെ വിശദാംശം അനുബന്ധമായി ചേർക്കുന്നു. സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം. 304/2025 തീയതി 09.05.2025 പ്രകാരമുള്ള പുതുക്കിയ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി നഷ്ടപരിഹാര അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഓൺലൈൻ പോർട്ടൽ തയ്യാറാക്കുന്ന ജോലികൾ പുരോഗതിയിലാണ്. പുതിയ പോർട്ടൽ തയ്യാറാകുന്നത് വരെ പഴയ രീതിയിലുള്ള നഷ്ടപരിഹാര രീതിയാണ് തുടർന്ന് വരുന്നത്. ഇ-ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് പോർട്ടൽ വഴി ഓൺലൈനായാണ് നിലവിൽ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടത്.
(ബി)	നഷ്ടപരിഹാരമായി ലഭ്യമാക്കുന്ന തുകയുടെ കണക്കുകൾ ഇനം തിരിച്ച് വ്യക്തമാക്കാമോ;	(ബി)	മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷം മൂലമുള്ള കഷ്ടനഷ്ടങ്ങൾക്ക് വനം വകുപ്പ് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുന്നത് 1980-ലെ കേരള റൂൾസ് ഫോർ പേയ്മെൻ്റ് ഓഫ് കോമ്പൻസേഷൻ ടു വിക്ടിംസ് ഓഫ് അറ്റാക്ക് ബൈ വൈൽഡ് ആനിമൽസ് പ്രകാരമാണ്. ഇതിൻ്റെ ഭാഗമായുള്ള 05/04/2018-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 17/2018/വനം, 25/10/2022-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം 50/2022/വനം, 20/01/2024-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 3/2024/വനം എന്നിവ പ്രകാരമാണ് മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ പരിക്കേറ്റവർക്കും മരണമടയുന്നവരുടെ ആശ്രിതർക്കും നിലവിൽ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിവരുന്നത്. ടി ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരം ജീവഹാനി സംഭവിക്കുന്ന വ്യക്തികളുടെ നിയമപരമായ അവകാശികൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിക്കുന്നത് 10 ലക്ഷം രൂപയാണ്. വനത്തിന് പുറത്ത് വച്ച് സംഭവിക്കുന്ന പാമ്പുകടി, തേനീച്ച, കടന്നൽ എന്നിവയുടെ കുത്ത് എന്നിവ മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ജീവഹാനിക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി രണ്ടു ലക്ഷം രൂപയും നൽകി വരുന്നു. സ്ഥായിയായ അംഗവൈകല്യം സംഭവിക്കുന്നവർക്ക് 2 ലക്ഷം രൂപയും പരിക്ക് ഏൽക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്ക് ചികിത്സയ്ക്ക് ചെലവാകുന്ന തുക പരമാവധി 1 ലക്ഷം വരെയും നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിച്ചുവരുന്നു. പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാരുടെ കാര്യത്തിൽ ചികിത്സാ ചെലവ് മുഴുവനായും അനുവദിച്ചു വരുന്നു. സ.ഉ. (കൈ) നം. 02/2015/വനം തീയതി

			08/01/2015 പ്രകാരം കൃഷി നാശത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകി വരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ഒരു സംസ്ഥാന സവിശേഷ ദുരന്തമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതിനെത്തുടർന്ന് സ.ഉ.(സാധാ) നം. 304/2025/DMD തീയതി 09/05/2025 പ്രകാരം മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന നാശനഷ്ടങ്ങൾക്ക് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവിന് 7.03.2024 തീയതി മുതൽ മുൻകാല പ്രാബല്യം അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവ് പ്രകാരം മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന മരണം, പരിക്ക് എന്നിവയ്ക്ക് അനുവദനീയമായ നഷ്ടപരിഹാര തുകയുടെ വിശദാംശം അനുബന്ധമായി ചേർക്കുന്നു. സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം. 304/2025 തീയതി 09.05.2025 പ്രകാരമുള്ള പുതുക്കിയ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി നഷ്ടപരിഹാര അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഓൺലൈൻ പോർട്ടൽ തയ്യാറാക്കുന്ന ജോലികൾ പുരോഗതിയിലാണ്. പുതിയ പോർട്ടൽ തയ്യാറാകുന്നത് വരെ പഴയ രീതിയിലുള്ള നഷ്ടപരിഹാര രീതിയാണ് തുടർന്ന് വരുന്നത്. ഇ-ഡിസ്ട്രിക്ട് പോർട്ടൽ വഴി ഓൺലൈനായാണ് നിലവിൽ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടത്.
(സി)	നഷ്ടപരിഹാരം ലഭ്യമാക്കാൻ പ്രത്യേക അപേക്ഷ ഫോറം ഉണ്ടെങ്കിൽ പകർപ്പ് ലഭ്യമാക്കാമോ;	(സി)	മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷം മൂലമുള്ള കഷ്ടനഷ്ടങ്ങൾക്ക് വനം വകുപ്പ് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുന്നത് 1980-ലെ കേരള റൂൾസ് ഫോർ പേയ്മെൻറ് ഓഫ് കോമ്പൻസേഷൻ ടു വിക്ടിംസ് ഓഫ് അറ്റാക്ക് ബൈ വൈൽഡ് ആനിമൽസ് പ്രകാരമാണ്. ഇതിൻറെ ഭാഗമായുള്ള 05/04/2018-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 17/2018/വനം, 25/10/2022-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം 50/2022/വനം, 20/01/2024-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 3/2024/വനം എന്നിവ പ്രകാരമാണ് മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ പരിക്കേറ്റവർക്കും മരണമടയുന്നവരുടെ ആശ്രിതർക്കും നിലവിൽ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിവരുന്നത്. ടി ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരം ജീവഹാനി സംഭവിക്കുന്ന വ്യക്തികളുടെ നിയമപരമായ അവകാശികൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിക്കുന്നത് 10 ലക്ഷം രൂപയാണ്. വനത്തിന് പുറത്ത് വച്ച് സംഭവിക്കുന്ന പാമ്പുകടി, തേനീച്ച, കടന്നൽ എന്നിവയുടെ കുത്ത് എന്നിവ മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ജീവഹാനിക്ക് നഷ്ടപരിഹാരമായി രണ്ടു ലക്ഷം രൂപയും നൽകി

			വരുന്നു. സ്ഥായിയായ അംഗവൈകല്യം സംഭവിക്കുന്നവർക്ക് 2 ലക്ഷം രൂപയും പരിക്ക് ഏൽക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്ക് ചികിത്സയ്ക്ക് ചെലവാകുന്ന തുക പരമാവധി 1 ലക്ഷം വരെയും നഷ്ടപരിഹാരമായി അനുവദിച്ചുവരുന്നു. പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാരുടെ കാര്യത്തിൽ ചികിത്സാ ചെലവ് മുഴുവനായും അനുവദിച്ചു വരുന്നു. സ.ഉ. (കൈ) നം. 02/2015/വനം തീയതി 08/01/2015 പ്രകാരം കൃഷി നാശത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകി വരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ഒരു സംസ്ഥാന സവിശേഷ ദുരന്തമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതിനെത്തുടർന്ന് സ.ഉ.(സാധാ) നം. 304/2025/DMD തീയതി 09/05/2025 പ്രകാരം മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന നാശനഷ്ടങ്ങൾക്ക് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവിന് 7.03.2024 തീയതി മുതൽ മുൻകാല പ്രാബല്യം അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ടി ഉത്തരവ് പ്രകാരം മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന മരണം, പരിക്ക് എന്നിവയ്ക്ക് അനുവദനീയമായ നഷ്ടപരിഹാര തുകയുടെ വിശദാംശം അനുബന്ധമായി ചേർക്കുന്നു. സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം. 304/2025 തീയതി 09.05.2025 പ്രകാരമുള്ള പുതുക്കിയ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി നഷ്ടപരിഹാര അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഓൺലൈൻ പോർട്ടൽ തയ്യാറാക്കുന്ന ജോലികൾ പുരോഗതിയിലാണ്. പുതിയ പോർട്ടൽ തയ്യാറാകുന്നത് വരെ പഴയ രീതിയിലുള്ള നഷ്ടപരിഹാര രീതിയാണ് തുടർന്ന് വരുന്നത്. ഇ-ഡിസ്ട്രിക്ട് പോർട്ടൽ വഴി ഓൺലൈനായാണ് നിലവിൽ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടത്.
(ഡി)	വനംവകുപ്പിന്റെ ഏതൊക്കെ ഓഫീസുകളിൽ നിന്നാണ് നഷ്ടപരിഹാര തുക ലഭിക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ?	(ഡി)	വന്യമൃഗങ്ങൾ മൂലമുള്ള കഷ്ടനഷ്ടങ്ങൾക്ക് നിലവിൽ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിവരുന്നത് അതാത് പ്രദേശത്തെ ഡിവിഷണൽ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസിൽനിന്നും വൈൽഡ്ലൈഫ് വാർഡൻറെ ഓഫീസിൽനിന്നുമാണ്. ഇ-ഡിസ്ട്രിക്ട് പോർട്ടൽ മുഖാന്തിരം അപകടത്തിന് ഹേതുവായ സംഭവം നടന്ന് ആറ് മാസത്തിനുള്ളിൽ ഇതിനായി അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ മരണം സംഭവിച്ചാൽ ഒരു വർഷത്തിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചാൽ മതിയാകും. അപേക്ഷയുടേയും ബന്ധപ്പെട്ട രേഖകളുടെയും പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം

			അർഹതപ്പെട്ടവർക്ക് അർഹമായ നഷ്ടപരിഹാരം അവരുടെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിലേക്ക് നേരിട്ട് നൽകി വരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം സംസ്ഥാന സവിശേഷ ദുരന്തമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന നാശനഷ്ടങ്ങൾക്ക് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം. 304/2025/DMD തീയതി 09/05/2025 പ്രകാരം പുതുക്കി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രകാരം വിവിധ വകുപ്പുകൾ മുഖാന്തിരം നൽകേണ്ട നഷ്ടപരിഹാരങ്ങൾക്കായി അപേക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള ഏകജാലക സംവിധാനം തയ്യാറാക്കി വരുന്നു.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

	ഇനം	ആകെ നഷ്ടപരിഹാര തുക
1	പാമ്പ്, തേനിച്ച, കടന്നൽ എന്നിവ ഒഴികെയുള്ള വന്യജീവികൾ മൂലമുള്ള മരണം	10 ലക്ഷം
2	പാമ്പ്, തേനീച്ച, കടന്നൽ എന്നിവയുടെ ആക്രമണം മൂലമുള്ള മരണം	4 ലക്ഷം
3	40% മുതൽ 60% വരെയുള്ള അംഗവൈകല്യം	2 ലക്ഷം
4	60% –ൽ അധികം അംഗവൈകല്യം	2.50 ലക്ഷം
5	ഒരാഴ്ചയിൽ കൂടുതൽ ആശുപത്രിവാസം വേണ്ടിവരുന്ന ഗുരുതരമായ പരിക്ക്	ഒരു വ്യക്തിയ്ക്ക് 16,000/–രൂപ മുതൽ ഒരു ലക്ഷം രൂപ വരെ
6	ഒരാഴ്ചയിൽ കുറഞ്ഞ ആശുപത്രിവാസം വേണ്ടിവരുന്ന ഗുരുതരമായ പരിക്ക്	ഒരു വ്യക്തിയ്ക്ക് 5,400/– രൂപ മുതൽ ഒരു ലക്ഷം രൂപ വരെ